

Nowe žiwjenje

Wěmy, zo Chrystus
- z mortwych zbudzony -
wjace njewumrěje;
smjerć dale nad nim njeknježi.

(List na Romskich 6,9)

Do jutrow barbja so jejka. Nihdze tak rjenje kaž pola nas we Łužicy. Wosebje pola tych jejkow, kotrež widzimy na wustajeńcach abo kotrež su dobyli myto, njemóžemy so dodziwać, jak drobne, jak dokładne a jak rjane wone su. Zo sej ludzo w nalęcu jejka darja, ma wselake korjenje. Najbóle prawdziwepodobne je, zo běchu jejka w przedawszych časach znamjo płodnosće a nowego žiwjenja. Wšitke žiwjenje wurosće z jeja. Nalęto rozkćewa cyła stwórba, kotrejež znamjo jejo je. Z pozdatnje morweje škorzynu wulěže nowe žiwjenje.

Hdyž příndze křesčanstwo do pohanskich krajow, hdźež znajachu tajki nałožk, tak nastą problem. Kak ma so debjenje a darjenje jejkow posudzować? Dyrbi so tajki nałožk zakazać, dokelž njeznaje křesčanstwo kult płodnosće? Starozakonscy profēća bychu drje tak jednali. Woni su so konsekwentnje wot tehdyszej nabožiny wotmierzowali, kotaž pěstowaše sylne kulty płodnosće. Profēća prajachu, zo ma zemja swoju płodnosć jenož wot Boha, nic ze sebje. Tajki rozsud běše tehdys trjeba, dokelž dyrbješe Boži lud nawuknyć Boha jako swojego Knjeza a żorło wšehež žiwjenja čescić a lubować.

Křesčanscy misionarojo su tolerantnje z jutrownymi jejemi wobchadzeli. Woni je njejsu zakazali, ale dachu jim nowy wuznam, křesčanski: Kaž so wudypa čipko z jejka, tak je Jezus Chrystus ze zavrjeneho rowa do noweho žiwjenja stupił. Jutrowne jejo běše z tutym wukładowanjom swój pohansi charakter zhubiło, přetož bu symbol za zrowastawanie Chrystusa a znamjo za jeho nowe žiwjenje. Teologojo su samo hišće kročel dale šli a prajili, zo je cyła wotučaca přiroda znamjo za zrowastawanie Jezusa Chrysta. Hdyž na tajke wašnje

W mnogich krajach swęta pyśa ludowi wumělczy kóžde lěto w póstnym času jutrowne jejka z ludowymi a tež z nabożnymi motywami. Tele wumělsce debjene jejka běchu loni na wustajeńcy w Serbskim muzeju w Choćebuzu widźeć. Foto: Nowy Casnik

na stwórba zhladujemy, tak mamy jenož sčehowace wobkedźbować: Stwórba wotuča k nowemu žiwjenju po zakonjach, kiž su w njej samej zapołożene. Čipko so wuwija ze živeje materije. Pola stanjenja Jezusa z rowa běše to hinak. To běše Boži džiw, kotryž přesahuje zakonje přirody. Džiw, kiž je so jutry stał, njeda so wědomostnje wujasnić. Tu je naša wéra prašana, naša dowěra do Boha, kiž je sylniši hač smjerć.

Jutry přinjesu nowu dimensiju do naše- ho žiwjenja, dimensiju nadzemskiego, wě- čnego žiwjenja. Tole zdawa so modernemu čłowiekej njemóžne być. Ale tola trjebamy nadžiju na to, štož je nad nami, štož je před nami. Trjebamy nadžiju, zo njeje ze smjerću wšitko ke kóncej, zo njezhubi so naše žiwjenje w kničomnosći a bjezzmyslnosći. Trjebamy nadžiju na dopjelnjenje našich ža- dosćow a přećow, našich sonow a našich myslow. Jezus Chrystus je wotewrél dimen- sji wěchnosće.

Nalęto wotuča stwórba k nowemu žiwjenju. W stwórbe mamy přirunanje za to, štož je Bóh zdokonjał. Jutry wotuča Jezus Chrystus k nowemu žiwjenju. Wěčnosć so pokazuje w času. A tež naše žiwjenje ma wjesć do noweho, do trajnega žiwjenja. Njech nas jutrowne jeja dopomi- naja na Boże dobyče nad smjerću.

Jan Malink

*Ach, duša, pozběhní woči
a teho wohladaj,
kiž džens so z rowa wróci,
a jemu chwalbu praj.
Twój Zbóžnik z rowa dže,
tež tebje zbudzić chce,
zo pońdžeš k njebjesam,
joh' budžeš widźeć tam.*

Paul Gerhardt, Spěwarske 119,1

Hdyž bě Jezus tehdy w Jerusaleme wumrěl, běchu jeho přečeljo a wučomnicy jara zrudni. Tři dny po jeho smjerći pak je so něšto jónkrótne stało: Jezusowy row bě prázdný. Praješe so, zo bě wón z mortwych stany.

Pućujo z Jerusalema do wsy Emaus staj so dwaj z jeho wučomnikow wo tym wšem rozmoľvaļoj. Hač bě to wopravdze možno, zo je Jezus z rowa stany? Hač je wón wopravdze Boži syn a Zbožník swěta? Naraz zetkaſtaj po puću cuzeho. Po hodžinomaj číleje rozmoľvy docpěchu Emaus. Při wječeri spóznaſtaj, zo bě cuzy sobupu-

cwarz Jezus sam. Wjesele chwaſtaſtaj nablaku wróco do Jerusalema, zo byſtaj wšem powědaļoj, zo je Jezus wopravdze z mortwych stany a žiwy. (Lk 24,13-35)

Maš lošt, tutón puć sobuhić! Štó budže jako přeni z dobrej powěscu wróco w Jerusalemie?

Beata Richterowa

Puć je dolhi a prašenjow je wjele - dyrbis jónu wusadžić.

Što staj muzej w Emausu spóznaļo a chcetaſtaj tamnym wučomnikam w Jerusaleme powědać? Praj jednu móžnu sadu!

Pućujo z Jerusalema do wsy Emaus staj so dwaj z jeho wučomnikow wo tym wšem rozmoľvaļoj. Hač bě to wopravdze možno, zo je Jezus z rowa stany? Hač je wón wopravdze Boži syn a Zbožník swěta? Naraz zetkaſtaj po puću cuzeho. Po hodžinomaj číleje rozmoľvy docpěchu Emaus. Při wječeri spóznaſtaj, zo bě cuzy sobupu-

Zawěſće
wjeseliče so hižo
na jutry. Snano
wam naša
jutrowna hra
zbywacy čas trochu
příkrotši. Trjebaće kóstku a
za kózdeho sobuhrajerja hrajanu figuru.

Jutrowna hra

Spodžiwe łopjeno

Kónc februara je so we wšelakich serbskich wsach rozdželiło łopjeno, na kotrehož přednej stronje steji „Čitanska proba z najzajimawšeje a najwažnišeje knihy teho swěta ... Leseprobe aus dem interessantesten und wichtigsten Buch dieser Welt ...“. Na druhej a třećej stronje je wotčišćany wurězk ze sčenja swjateho Jana w serbskej a němskej rěci. Na zadnjej stronje steji namoľva, so z prašenjem a proſtwami wo biblie abo dalše spisy wobroćic na wudawačelske towarzstwo, kotrež so mjenuje „Christlicher Schriftenmissionsdienst Rißbrücke“. Towarstwo ma džewječ člonow; jeho předsyda je Peter Lipek ze Stenna. Łopjeno je konsekwentnje

Serbski nabožny tydžeń

Přeprošenje za serbske džecí

Wot pōndžele, 24. julija, do pjatka, 28. julija, (přeni tydžeń lětnich prázdninow) pojědžemy do Wukrančic, hdžež budžemy přebyvać we wosadnym domje starolu-therskeje wosady.

Wobdžělenje płaći 45 eurow za přenje džecó a 30 eurow za dalše džecí. Informacie a přizjewjenje pola Serbskeho superintendenta Jana Malinka, 02625 Budyšin, Serbski kérchow 1, tel. 0 35 91 / 4 22 01.

dwurěčne, serbski džel je poslowny přełožk němskeho teksta. Bibliski tekst njeje wzaty z ewangelskeje biblike ani z katolskeje, ale je nowy přełožk po Lutherowej němskej biblij. Znajemy podobne pospty, Serbam prawu wěru přinjesić, hižo z 19. lětstotka, hdž wšelake skupiny a towarzstwa traktaty za nich wudawachu. Nětko mamy tajki pospyt z 21. lětstotka. Serbski džel łopjena z Rißbrücke mjerwi so z prawopisnymi, gramatiskimi a stilistiskimi zmylkami. Na příklad přełoži so němske „unverkäuflich“ ze słowom „njezapłacome“. Zdžela je so tež bibliski tekst přez njeleposc přełožowarja kazył. Je pytnýc, zo so nje-wuznaje w nabožnej terminologiji, a tuž słowa wopak pisa a wopak wužiwa.

Japoštoł Pawoł je wo wěstych ludžoch pisał, „zo maja zasadženje za Boha, ale z njerozumom“ (Rom 10,2). A tak drje je tež tu: Prócowanie wo rozšerjenje ewangelija je dobre, runje tak kaž próca wo našu mačerščinu, tola lepje hač nocne rozdžělenje łopjenow je prawe nawuknenje rěče a zhromadne skutkowanje Bohu k česci a Serbam k spomóženju.

Jan Malink

Serbski bus 2006

Lětuši Serbski bus pojědže **njadželu, 11. junija 2006**, do Drježdžan. Wojedžemy, da-li Bóh, rano we 8.00 hodž. w Budyšinje na znatym městrje pola awtoweho domu Flack. Po awtodoreze pojědžemy do Drježdžan-Klotzsche. Serbske kemše, na kotrež tež Drježdžanskich Serbow wutrobnje přeprošujemy, změjemy w 9.00 hodž. w starej wobnowjenej cyrkvi Altklotzsche. Po kemšach wobhladamy sebi lětaniščo z modlernju a po wobjedźe znowa natwarjenu cyrkej Našeje knjenje. Kofej a bjesadu změjemy we wosadnym domje synagogi. Z wjedženjom přez synagogu a z rozprawu wo nětčišim židowskim živjenju so wulēt zakonči. Wokoło 18 hodž. wróćimy so do Budyšina.

Přeprošujemy Was wutrobnje na naš zhromadny wulēt. Za dorosceneho płaći jězba 20 eurow, za džecó 10 eurow. Přizjewić možeče so pola předsydy SET Měrcina Wirtha w Budyšinje (tel. 0 35 91 / 60 53 71).

K 75. posmijertninam Mateja Urbana

Matej Urban narodzi so dnja 13. 7. 1846 do skromnych poměrow živnosćerskeje swójby w Turjom pola Klétnoho. Šesć dnjow po narodze bu wot Jana Kiliiana, kiž bě tehdy hišće farar w Kotecach a připódla starolutherskich wokoło Wukrančic a Klétnoho zastaraše, wukrčeny. Turjanscy starolutherscy scelechu swoje džeci do priwaneje wosadneje šule we Wukrančicach a tak mějachu so tež Matej, jeho brat a tři sotry na wósom kilometrow daloki šulski puć do Wukrančic město do susodneje Dołheje Boršće podać. Kaž bjezmała wsa wjesna džecina móžeše młody Matej lědma što němsce rěčeć, štož so hakle změni, jako z trinace lětami do paćerskeje wučby zastupi. Jan Kilian běše 1854 do Texasa wupućował a jeho naslēdnik, rodzený Němc, běše drje serbščinu nauknyt, ale próco-waše so džecí němčinu naukuć. Při tym wuznamjeni so Matej jako rěčne a duchownje nadarjeny hólčec a bu po konfirmaciji do wosebitezje wučby na Wukrančanskej farje přiwzaty. Wottam dósta so ze šesnaće lětami na gymnazij w Zhorjelu, hdžež bu wosebje w klasiskimaj rěcomaj rozwučeny, a po maturiče poda so z 22 lětami na studij teologije do Halle, Lipska a Wróclawia. Z tym wotewri so Matej Urbanej jako jeničkemu z jeho swójby puć k wyšemu kublanju a nahladnemu zastojnству.

Zakóničwi studij w lěće 1872 skutkowaše Urban wěsty čas jako pomocny předor we Wukrančicach a pozdžišo w šleskim Švjerćowje, doniž njebu 1875 za duchowneho w domjacej Wukrančanskej wosadze po-wołany. Na wše 27 lět hač k wuměnkej Urban tute wobšérne zastojnство wukonješe, kotrež běše mjez drugim ze sprócnym dróhowanjom po wjeskach Klétnjanskeje filialneje wosady zwiazane. Kaž dósta so Urbanej něhdy na Wukrančanskej farje přenja trěbna wučba, tak přihotowaše won nětko w Klétnjanskich paćerskich hodžinach Mateja Handrika z Jamnoho, pozdžišeho Slepjanskeho fararja, na jeho další puć kublanja. Urbanowa nadžija, zo by so Handrik jónu stał z jeho naslēdnikom, so njedopjeli, tak zo wosta Urban nimo Kilia-na jenički maćernorěčny serbski duchowny w stawiznach Wukrančanskeje wosady. Z časami zastupowaše Urban tež městno pomocnega wučerja we Wukrančanskej šuli, zo bychu džeci znajmjenša jednu hodžinu wob tydženj trošku serbsce čitać na-wuknysi.

Přenje džesać lět zastojnsta Urbanej jeho sotra Hana hospozowaše, doniž so won 1885 z Korlinu Liebec, pochadzacej z Drježdanskoho byrgarstwa, njewoženi. Mandželskimaj narodžištaj so w běhu dweju lět synaj, tola hižo 1892 młoda mać nahle zemrě. Styri lěta na to so wudowc znova z tehorunja zwudowjenej Linu Schneiderowej z Grimmwožen. Wobchadna rěč

Farar Matej Urban

Foto: privatne

w Urbanec swójbe běše němčina, tak zo synaj serbščinu njenawuknyštaj. Wot lěta 1900 čerpješe Urban na přiběracu hluchosć. K temu přidružichu so rozestajenja z cyrkwinskej wyšnosću, němskimi wučerjemi a jich přiwisnikami we wosadze, tak zo so Urban lěta 1903 na dočasny wuměnk poda a so najprjedy do Budyšina, pozdžišo, 1910, do Chróstawy pola Šera-chowa přesydlí.

Z wuměnkom započa so za Urbana nowy a płodny žiwjenski wotrézk, wotrézk skutkowanja jako kěrlušer, přełožowar a spisačel basnjow. Na połtřeća lětdžesatka sta so z jednym z přenich dodawarjow kěrlušow kaž tež nabožnych, wótčinskich a składnostnych basnjow do Pomhaj Bóh a druhich časopisow. Při tym da so Urban wosebje wot basnistwa Jana Kiliiana wo-díć a wot jeho hrona „Serbjo, zachowajće swěru swojich wótcow rěč a wěru“. W přenich lětach wuměnka wozjewi Urban cyly rjad basnickich zběrkow, w kotrychž zwu-ranjsa so jeho přichilnosć k antikskim a klasiskim formam basnistwa. Nimo heksametrow, distichow a sonetow zwaži so Urban tež na komplikowaniše formy kaž alkaiske a sapphiske hrona. Tute mnohostronske basnische pospty njejsu wšitke jenak hladce radžene a storčichu zdžela na polemisku kritiku Michała Nawki a Jakuba Bart-Cišinskeho.

Njedžiwalcy teho zaméri so Urban z něšto wjac hač 60 lětami na zesarbšćenje cyłeje Homereweje Iliady a Odyseje w heksametriskich wjeršach. Jako bě přełožk po džewjeć lětach džela dokónčeny, postara so Urban z pomocu swojeju dołholětneju poradžowarjow a přečelow Oty Wičaza a Arnošta Mukí wo pjenjezy za číšć wot pri-watnych darielow; mjez nimi běchu Bjarnat Krawc, prezident Českosłowakskeje Masaryk, ewangelscy a katolscy serbscy duchowni kaž tež žiwnosćerjo a kublerjo z Wukrančic, Turjoho a Košle. Za swój přeło-

žerski skutk sta so Urban 1921 z čestnym sobustawom Maćicy Serbskeje. W dalšich lětach wěnowaše so předewšěm kěrlušer-stwu a wuda w lěće 1930 zběrku „Duchowny ludowy spěw“. Běše tež na wudžeļanju nowych serbskich spěwarskich z lěta 1930 wobdzěleny, ale bě sobudžělo dočasne zložiť, dokelž dôndže k rozestajenjam z wudawaćelskej komisiju pod předsydstwom Gustawa Mjerwy. Urban běše w přiběracej měrje muž swojeje wole a swojich wašničkow, kotrež njenadeńdzechu wšudze zrozumjenja.

Při wsei literarnej činitosći njezhubi Urban zwisk z Turjanskej domiznu. Scéhowaše žiwjenje Wukrančanskeje wosady a rudožeše so nad pozhubjowacej so serbščinu w njej. Čas žiwjenja wosta tež wusce zwia-zany ze swojimi sotrami. Kaž běchu wone swojemu bratrej w nuzy wojnskich lět žiwi-dla z Turjoho slali, tak podpěraše won nětko na mnohe wašnje jemu zbywacej sotře, kotrež so na chuduškim wuměnku we Wosporku ze wšelkej chorosću bědžiće měještej. Jako Urban dnja 4. 4. 1931 z nimale 85 lětami w Chróstawje zemrě, so jemu spjeli, čehož bě so w mnogich swojich bas-njach nadžat:

Mojej duši pić po Bozy
Chce so, hdy tam počahnu
Swobodny po měrnej drózy
Z njepokoja – k pokoju! –

Woči zběham, Knježe, k tebi;
Dom sej duša požada;
Kurjarko wzmi chude k sebi,
Jezu, féršta žiwjenja! –

Hladatej mi woči zrudnej
Často dosć do ropota;
Njedaj duši wjaznyc bědnej
So, mój Knježe, do hrécha!

Stajnje njech sej žada tebje,
Kiž sy jejne hrodžišćo,
Zo by wuchowała sebje
K tebi, hdyž strach zběha so.

Na wutrobje chcu će nosyć,
Luby Jezu, wobstajne,
Dowěrnje kaž džeco prośyć:
Knježe, kryj a wjedź ty mje!

Teho puća zbožowneho
Njedaj nihdy zmylić mi;
Dowjedž jónu wjeseleho
Mje dom k wěčnej radosći!

Knjeza miłego je hnada
Hršniķej mi skicena;
Duša wobhnadžena žada
K njemu dom sej do njeba! –

Baseń „Okuli“ na psalm 25,15
po hlosu „Wojuj prawje, bdyż ta hnada“
ze zběrki „Swětleška“, Budyšin 1906

Marko Malink

Fararjeju Herbertu Nowaku k 90. narodnemu dnju

Žadny jubilej swjeći dnia 23. apryla farar na wuměnku Herbert Nowak w Drjowku. Wón sliša do teje serbskeje generacije, kiž je do wójny studowała – kelko z nich je drje hišće žiwych? Wšitke dobre tradicije Delnjeje Łužicy běža w nim hromadže. W naslēdnistwje Bogumiła Šwjele chycše wón po skončenju wójny skutkować jako serbski farar za serbski lud, tola to jemu poprâte njeběše. Wjesne mjenje Pjeć Dubow njebě nicto w Serbach znał, hdøy njebě to městno jeho eksila bylo. Njehladajo na to skutkowaše na literarnym polu za serbski lud a běše přenja awtorita za delnjoserbsku rěč a pismowstwo. Pravidłownje wopytowaše naše cyrkwin-ske dny. Z džecimi je konsekwentnje serbsce rěčał, tak zo wosta swójba serbska hač do džensnišeho. W pomjatku mamy jeho realistiski wid na žiwjenje a jeho swojorazny humor. Džakowni smy za jeho knihi a za mnohe nastawki, wozjewjene tež w Pomhaj Boh. Za jeho narodne skutkowanje spožči so jemu najwyše serbske wuznamjenjenje, myto Čišinskeho.

Herbert Nowak je bjezmała wšitkich swojich rowjenkow přežiwił. To je Boža hnada – a druhdy tež brěmjo. Njeh hnandy a smilny Boh pomha njesć wšitke wobčežnosće. Njeh wón jubilarej wuswětli žiwjenki puć ze swoim jutrownym swětłom. Njeh Boh w swoim času mytuje wšitke zasadženje fararja Nowaka za cyrkej a za naš lud.

Tole přeje bratr w zastojnstwie a w duchu
Jan Malink

Jubilar farar Herbert Nowak ze swójim synom Matom, awtorom našego písnoska

Mlogi buzo zdychowaś: Žewješzaset lět, mój Bog, to jo bejna licba! Njekšet jubilar recept pšeraziš, kak se to dojšpijo? Nan by zawěsće něco gronił kaž: nic kuriš, nic kafea a alkohola ...

Sam jo wón kurił, głažack wina hyšći žinsa pijo, ale z pšaweju měru. Snaž jo pótajmstwo we změrnosti? Wěrno jo teke, až tak dlužko, ako mógu se dopomješ, nan skjaržy chórowatosći dla. Togodla jo stawnje žiwał na strowość a nam žišam wótpowědnie „prjatkował“. Narożony srjež bědy předneje wójny jo ako wójak pšetrat celu drugu wójnu a popajz, ale ako jo šeł do renty, tšochu do pšedvízonego starstwa wěsće strowotnych zawiń dla, jo měl písiamem wšykne swoje zuby. Kaž jo mě někotare raze wulicował, jo pla wójakow dla póbřachowanja witaminow dosć kameralow tšulo zuby. Tak jo pón paleńc abo cigarety wuměnił za něco strowšego z witaminami, k comuž jo wón licył teke wino. Docelego ma naš nan swoje principije pla jěze, dosć sadu musy byś, mało soli, mało tucnego, lubjej warjone nježli pjacone a wósebnje žeden kafej. Pó nanowem jo dalšny slup strowoty šport, w jogo paže nejlubjej

plěs a chójzis, do žinsajšnego gótijo wšednje zajtšu gymnastiku. Gaž pón hyšći cesciš slyńco a fryšny pówětš, se póraš spat wokoło wósymich ned pó „Tagesschau“, jo, pón sy na nejlépšej droze, teke raz žewješzasetu narodny žen swěsiš!

My dalocke gwězdy charakterizujemy pšez spektralne linije jich swětla. Zazdaśim ma člowjecne žywjenje teke někotare take główne cery. Pla nana by k nim licył staroś wó strowotu, primat wšomu serbskemu a ksesiċiański pogléd na swět. Wó prędnej jo bylo grono, daš buzo hyšći wó drugima!

Swój prędnu faru jo dostał naš nan w Pěsich Dubach blisko Odry. Taki farar ma wšakorake móžnosći, namakaś swój wósebny nadawk, mimo zakopowanju a biblijskich gózin. Mlogi se chysi na muziku abo chopijo twariš, mamy wjelikich prijatkarjow, tež basnikarjow a spisowašelow mjazy fararjami. Pla našogo jubilara jo bylo srježišo wót zachopjeńka jasne: naša dolnoserbska rěc. Něnto jo ta rěc w nimskej wokolinje kaž cušiwa a wobgrozona rostlinka. Tak jo nan wopytał, nas žiši někak wobzwarnowaś a izolěrowaś a jo napšawdu wrota do dworu zamka, caž Kito Lorenz we swojej „Wendische Schiffahrt“ wužywa, ga Rymzak pódobnje jadna ze swójimi šešćimi žowkami. Ale z takimi defensivnymi srědnosciami daloko njepšišo, rěc musyš pšedewšym nałożowaś. Tak z nami nikula njejo nimski powědał, wšojadno, lěc jo byl něchten drugi pôdla abo nic. Pón jo nam serbski cytał, tak som słyszał ako gólcyk „Robinsona“, „Žiwu Baru“, „Kopu snopow“, „Ulenšpigla“ a druge. Pó cytanju jo bylo rachnowanje, ga smy musali tež wobkněžyś serbsku aritmetiku. Sam som ze swójima gólesoma pódobnje gótował a zasadźe serbski powědał. Kuždy žen wótpołdnja cytaś, gaž pšichadaš akle pěsich ze žela, jo pšešěžko, tak som wšednje bajku wulicował, gaž stej bylej juž w pôstoli. Dokulaž su byli serbske žredla dosć spěšne wupócerane, lěcrownož žiši lubuju wospjeto-

W lěše 1997 pôsći bramborski ministarski prezent Manfred Stolpe (drugi wotěwa) fararjeju Herbertu Nowaku myto Čišinskeho.

Foto: privatne

⇒ wanja, som pón pšecej pjerwjej sam cytał bajku w kotarejkuli ręcy a ju jima pón serbski wulicował.

Nan jo kšet zadoraś nadmócnemu nimskemu wliwu, wšyknemu słowiańskemu pak su byli žurja našyroko wótcynjone! Tak som byt teke, kaž juž staršej sotše a bratša, pósłany na prozny do Radworja ku knězozu fararjeju Jozefu Nowaku, kótaregož pak som se tšochu bójał. Togodla som se lubjej žárzał pšíazneje sotšy Hany, jogo gospoze. Raz jo mě pón kněz farár we gumnje se chachajucy wutrajne wobbrzygzał z wódou, což se mě zewšym njejo zdało směšne, až mějach pón pšichodny žen zymnicu. Wjele teje za mnjo žiwnieje górnoserbščiny ga njejsom sebje tencas wótsłuchala. Nan jo mě teke sobu wzeł na jézdy do Górnje Łužice, aby se „nasrēbał serbskego ducha“. Dopomnjejom se woglédow pla dr. Mětška, Měrcina Nowaka abo superintendenta Wirtha. Teke jézby z nanom do Českeje a Pólskeje njejsu byli dowol, ale zél jogo koncepta kublanja w słowiańskiem duchu.

Dalšna główna cera nanowego žywjenja jo ksesčiánski duch. Togo nas žisi njejo trjebał teliko wucus, jogo jo taki farski dom južo sam połny. Nanejmnenjej na tom polu su fararske žisi „insidery“. Tak z pšíáselom njejsmej kšajžu kuriłej niži za brożnju, ale pód zwónami na tormje Pěsdubojskeje cerkwi, dokulaž běch w cerkwi kaž doma. Pózdzej smej samo raz pšenocowałej w cerkwi, wó comž jo se pón we jsy hyšći dļukjo powědało. Ale wěscé, ksesčiánske žywjenje w Pěsich Dubach jo było nimske. W tej ręcy mógu z głowy nejzwěc znate kjarliže, serbski jano někotare gódowne, dokulaž smy musali žisi pśed gódownym bomcykom serbsku štucku groniš. Dalej jo nan nas wucyl a pominat, serbski se pómödli:

„Kněz Jezus jo naš pastyř,
wón paso wšykných žisi,
wón paso teke našog' Matka
a wopléwa jog' wšuži,
hamjeń.“

K tomu jo mě rozkładt, až Bog Kněz serbščinu lubjej (wu)slýšy a lěpjey rozmějo ... Ale take bramborska cerkwina wušnosć tencas hyšći njejo wěžeła. Ako jo raz nimski superintendent pšíšel, smy rowno zasej raz byli bžez miliny. W snadnem swětle swěckí jo mama pšinjasta talar z tykańcom. Goscōju pak njejo pšawje słožeto, pšigrjanje, hyšći jaden kusk proběrowaś, njejo pomagało. Ako běšo pšec, jo pó chylce zasej milina byta a smy naraz wšomu rozměli: Na tykańcu jo se mjeriło z mrojam! Dļukjo smy se smjali. Pózdzej myslach: Pšawje jomu, cogodla njejsu nana do Serbow puščili?

Daś Bog Kněz teke našogo jubilara wopléwa wšuži a jomu wobražijo hyšći żognowane dny!

Chtož co wěcej ze žywjenja Herberta Nowaka zgoni, daś cyta jogo kniglicki „Moje pocynki a njepocynki“, LND 1991.

Mato Nowak

Jurij Buder w Krakecach 80 lět

Dnja 10. apryla swjeći w ródnych Krakecach Jurij Buder swoje 80. narodniny. Narodził je so 1926 do jednoreje serbskeje skałarskeje swójby. Do šule chodźeše do Poršic, mjez druhim ke kantorej Richardem Iseltej. Wo nim je nam před něsto časom rjane dopomnjenki w Pomhaj Bóh wozjewił, runje tak kaž wo poslednim serbskim Poršiskim fararju Kurće Handriku, kiž je jeho konfirmérował. Po wuchodźenju šule nowukny Jurij Buder powołanie mulerja a započa po tym w Drježdžanach twarstwo studować. Wójna wukubłanje přetorhny, hakle po wójne móžeše studij w Praze dokónčić a potom jako inženier pola Budyskeho twarskeho zawoda BMK dželać.

Wot lěta 1945 je jubilar wożenjeny z Elzu rodź. Strauchec, Serbowku z Krakec, z kotrejž so z džecacych lět znaje. Po wójnie słušeštał mandželskaj ke krutemu zdónkej aktiwnieje serbskeje młodziny w Krakecach. Syn Jan a dźowka Hanka so jimaj narodzištaj, kotrajž – štož tehdy w našich ewangelickich wsach hižo njebě samozrozumliwe – wotrościestaž ze serbskej maćerščinu. Džensa słuša do swójby pjeć wnučkow a sydom prawnučkow. Hromadže ze swójbu dźowki bydlitaj Buderjec mandželskaj w Krakecach na swojej rjanej ležownosći na južnej kromje wsy. Loni w aprylu smědzeštał poměrnje strowaj woswjećić swój dejmantny kwas z dwurěčnej nutrinosću w Poršiskej cyrkwi.

Wosebje jako wuměnkar wěnowaše so Jurij Buder serbskemu pisanju. Z jeho pjera mamy knižku za džecí a dalšu dokumentarisku wo jeho ródnej wsy. Tójsto nastawkow je w běhu lět wozjewił w serbskej nowinje, protyce a w Pomhaj Bóh. Jeho přinoški wuznamjenjeja so z dobréj ludoowej rěcu. Tež wobsah sej mnozy čitarjo

Jubilar Jurij Buder z Krakec Foto: priw.

chwala, wšako rozprawja Jurij Buder zwjetša wo zajimawych podawkach, znatych wosobinach a něhydých poměrach w našich serbskich wsach. Hakle lětsa w januaru smy móhli w našim časopisu čitać jeho dopomnjenki na brašku Richarda Hajnu ze Splóška. Jeho přinoški ludžo jenož rady nječitaja, wone su tež ważny dokument zašleje serbskosče našich wsow a wosadów.

Přejemy Jurje Buderzej wjele zboža k jubilejnym narodninam, kmaňu strowotu a zo bychmy so z nim, kiž je swěrny kemšer na serbskich Božich służbach w Poršicach, da-li Bóh, hišće husto wot Božeho słowa witać móhli.

T.M.

Nowej zwonaj za Bukecy

Nadobnje wusahuje Bukečan cyrkwina wěża ze swojim barokowym dwojokuloj-tym wjerškom z podčornobóskeje krajiny. Jeje zwony su tež daloko po krajinje stýšeć, jelizo wjedro temu polékuje. Nětk pak žada sebi stav zwonow a zwónicy w bliším času přeměnjenja. Zwisuje to z wotměnjamymi stawiznami Bukečan zwonjenja.

Tak zhobi wosada wšitke tři 1830 kupjene zwony w lěće 1916 za wojerske zaměry. Z w lěće 1919 nowokupjených mjeđzanych zwonow zawosta w Druhej swětové wójni jenož srěni jako jenički. Wosada zamó w lěće 1960 zwonjenje z dwěmaj woclowymaj zwonomaj zaso wudospoňi. Woclowe zwony pak jenož wobmjezowany čas slúža a tež z wocla twarjeny zwonowy podstawk pokazuje prěnje brachi. Tuž so wosada rozsudži nowy, zaso z drjewa zhotoveny zwonowy podstawk zatwarić a při

zym woclowej zwonaj na nowej mjeđzanej zaměnić. Trochuje so, zo změje wosada za to někak 80 000 eurow zwjesć.

Po dobréj Bukečan tradicii Serbja wězo chcedža, zo byštej nowej zwonaj tež ze serbskim hronom debjenej byloj. K podpěre projekta, ale wosebje k narunaju přidatnych wudawkow za serbskej napisnje je so w posledních njedželach mjez Bukečan Serbami składowanie pjenjez započalo. Wobsteji wopravnjena nadžija, zo budu Serbja tež tutón raz za potřebu cyrkwie wosebje bohaće darować. Dalše dary na dobro tuteho projekta su witane. Bukečanska wosada ma konto pola Volksbank Bautzen (BLZ 855 900 00, kontowe čo. 31 23 58 04). Šćedriwi darićeljo njech njezabudu na přepokazance naspomnić „Zwony, serbske napismo“.

Arnd Zoba

Z předsydstwa SET

Dnja 6. měrca wuradžowaše předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarzstwa w Serbskim domje w Budyšinje. Předewšem džeše wo lětuši serbski cyrkwiński džeň na přenjej njedželi julija w Hodžiju. Za sobotniše zájadowanie cyrkwińskiego dnja staj so přizjewiło saksi krajny biskop dr. Bohl a regionalny biskop dr. Pietz ze Zhorjelca. Dale so přihotuje pomnik za Hodžijského fararja Wjaclawa Warichiusa, kiž bě w lěče 1595 přeložil a wudał Lutherowy katechizm, štož je prěnja číščana hornjoserbska kniha. Sup. Malink planuje nabožny tydženj za serbske džeći a přijimuje přizjewjenja. Nabožny tydženj budže wot 24. do 28. julija 2006 we Wukrančicach.

Měrćin Wirth

Nowy předsyda towarstwa w Praze

Na swojej lětušej hlownej zhromadžiznje, kiž wotmě so sobotu, 25. februara, wuzwol sej towarzność přečelow Serbow w Praze knjeza Hanuša Härtela za noweho předsedu. W minjených lětach skutkowaše wón hižo jako městopředsyda něhdže 140 člonow nowi ličaceho towarzstwa. Knjez Härtel je česko-serbskeho pochada a z powołania architekt. Ze swojej swójbu słuša k aktiwnym sobustawam ewangelskeje wosady w Praze-Dejvicach. Wospjet hižo wobdželi so na serbskich cyrkwińskich dnjach we Łužicy, lóni je sobu organizował zajězd Serbskeho busa do Prahi. Přejemy knjezej Härtel je zboždo do noweho zastojnictwa a jemu a towarzstwu žohnowane skutkowanje na dobro česko-serbskeje wzajomnoścě. **T.M.**

„Žo ga su te druge ...?“

Nježelu, 5. měrca, jo se swěšila serbska namša w rědnem wobnowjonem Drjenoském wosadnem domje. Na namšu, kótařuž stej žaržalaj Schüttojc nan a syn, su 38 namšarjow zbliska a zdaloka píschwatali, tak Feikowe z Barlinja, kótařež pochadaju z Bórkow. Hans-Christoph Schütt jo se wjelin procoval a z dobreju dolnoserbskej fonetiku přjatkował. Pozawnowa kupka ze jsy jo kšasneje tšubiła a Regina Müllerowa z Drjenowa jo grała na orgelach. Prjatkař Juro Frahnov jo tenraz sejžel mjazy namšarjami a joga žeńska Hani jo se zasej starala wó kafejpiše pô namšy. W swojej módlitwje jo farař na wuměńku Dieter Schütt ze Žylowa na to spomnjeł, až smy pšecej jano małka kupka namšarjow. Tak se pšas̄am: Žo ga su te druge byli ze jsy? Se myslim, až nic wšykne su byli w Bórkowach, žož jo Hochoska kupka teater grała. Ten wjeliki znaty Drjenoski chor, Drjenoska Domowinska kupka, ten šlodař, ceptarki, sobuželašerje serbskich institucijow abo te wukniki? Ale wšake ksesčijany ze jsy su ga pšíšli na rědnu namšu, kótařuž su žaržali nan a syn.

Siegfried Malk

Serbske popołdnie w Slepom

Pomhaj Bóh! To je postrowjenje ewangel-skich Serbow, hdyž so zetkaja, ale tež mje-no časopisa wěriwych. Tute postrowjenje sy njedželu, 26. februara, w farskim domje w Slepom dwajadwaceć razow słysć móhł. Tu zetkachu so swěri serbscy wěriwi wosady ze superintendentem Janom Malinkom k popołdniemu modlenju a spěwaju. Superintendent Malink čitaše nam psalm 121, štučki 1 do 8, a z 1. lista Pawała na Korintiskich 13, 1 do 13. Wo słysanym tekſće předowaše wón jara wotewrjenje a nutrje. Wuzběhny, zo je při wšem tola lubosć ta najwjeteša mōć, kotař wšo přewinje. Ale je so tež jara nutrje spěwało, a to kěrluše

„Luby Jezu, my smy tu“, „Twar, o moja duša“, „Wulki Božo, my smy tu“ a „Najrješi Jezu“. Dale słychachmy hišće wo přisłowach, kiž je Matej Handrik wokoło Slepoho zeběrał, a rěčachmy wo dalším wudobywanju brunicy, kiž Slepjansku wosadu wohroža. Sotry Gertrud Hermašowa, Elska Myškowa a Hana-Marja Hajnowa mějachu pak tež hižo kofej, tykanc a pječwo přihotowane, tak zo je so třihodžińske zetkanje bórze minylo. Rozžohnovał je so ze wšemi před durjemi naš wosadny farar Huth.

Na tutym puću wšem wutrobny džak, wosebje pak superintendentej Malinkowej!

Lenka Nowakowa

Wosadne popołdnie w Bukecach

Po dołej přestawce staj 11. měrca Bukečanska wosada a sup. Malink přeprosyloj na wosadne popołdnie do Bukec. Njeħladojo na zymske wjedro je so 20 ludzi z Bukec a wokolnych wsow na žurli wosadnego domu zhromadžilo. Sup. Malink je měr krótku nutrnośc a je mjez druhim wo scerpnośc rěčał. W tym zwisku je dopomnił na bohatu serbsku tradiciju Bukec a tež pokažal na džensnišu narodnu situaciju. Ale snadž nam nowa nadžija swita. Bukečan-

ska WITAJ-skupina je so z radženym programom předstajila. Připódla su mali pjera-chojo móhli raz dožiwić žiwu serbsku rěcz zwonka pěstowarnje. Je wažny nadawek za přichod, džeći sobu do serbskeho cyrkwińskiego džela zapřahnyć. Wšitcy su potom hišće byli přeprošeni na kofej a tykanc a tež spěwanje njeje falowało. Bukečanskej wosadze słuša wulki džak a připóznaće za wuhotowanje rjaneho zarjadowanja.

Mato Krygar

Serbske zmakanje w sīchem casu

Nimski casnik „Märkischer Bote“ dajo terminy za tšeši měrcojski końc tyženja k wěsci: zapust w Barbuce a Serske kafejowej blido w Zušowje. Se wě, až rozsužiom se za Serske blido, a to nic jano togodla, až se how w rědnnej atmosferje kafej pijo.

Wušej 30 luži su tenraz na serbske zmakanje píschwatali. Smy w sīchem casu a tak słuša k tomu, až se how teke spiwaju někotare pasiońska kjarliže. Wjele jo se teke zasej wulicowało. Na zachopjenku jo se z jadneju minutu sicha spominało na Jurija Bržana. Poglédnuło jo se teke do wšakich casnikow, tenraz samo do Serbskich Nowin z Budyšyna. Kněz Frahnov jo šefredaktorujo Nowego Casnika Gregorou Wieczorekoju a joga žeńska, kótařež stej se njedawno ženilej, a kněni Lukasowej wuspíval rědry spiw „Gaž ja tu drogu znajom ...“. Žiwali su se wobželni Serskego blida, až se něnt w

Spisowaśel Jurij Koch a farař na wuměńku Klaus Lischewsky w rozgronje na Serskem bliże w Zušowje Foto: S. Malk

spótnem casu hyšći zapust swěši na serbskej jsy. To ga njama nic wěcej z nałogom abo serbskeju tradiciju cniš.

Siegfried Malk

Zetkanje Serbow w Drježdānach

Prěnje zetkanje Drježdānskich Serbow w tutym lěče je so sobotu, 25. nalětnika, w starowni swjateho Michała w Friedrichstadtce wotmělo. Wjac hač dwaceć wotypowarow bě so w jeje přijomnych rumnosćach zešlo k ekumeniskej pobožnośći, kótařuž džeržeše tónkróć Serbski superintendent Jan Malink, rozważało wo česčowanju swjateje Marje tež pola ewangelskich křesčanow. Přizamkný so čila bjesada při kofeju a dobrej skibce tykanca, napječe-

nym wot pilnych serbskich Drježdānjan-kow. Další wjeršk popołdnea poskići hósc z Choćebuskeho Serbskeho muzeja, Werner Meškank. Wón přednošowaše žiwe a nazornje wo dokřesčanské wěrje a wo přibohach starych Serbow, kotrež předstaješe w slowjanskim a hišće šeršim indoeurop-skim zwisku a kotrejež sledy namakaja so tež hišće w našich džensnišich nałożkach a přiwěrkach.

Sonja Wölkowa

Pomoc za Tansaniju – nadžija za Němsku

Budyski cyrkwienski wobwod ma hižo dźeśac lět partnerski wobwod w kónčinje Mount Meru w Tansaniji. Dieceza Meru wobsteji z pjeć distrikto. Z nich čerpi wosebje južny distrikt hižo štyri lěta pod wulkej suchotu. Tam trjbaja wbohi lud, wuhłodnjeny skót a zničena přiroda nuzne našu pomoc. Ludzó z Budyskeho cyrkwienskeho wobwoda, kresceno a njekresceno, pomhaja z wobstajnymi a hustodosc wulkomyslnymi pjenejzonymi darami. Wospjet sej małe skupiny z Budysina do Tansanije dojedzecu. Tam na městrne so pomocne projekty najlějpe rozrěča a koordinuja. Wosom ludzi z Rakečanskeje wosady bě w februaru dwě njedželi doho pola wosadnych w Tansaniji na wopyče a zhoni tam wo jich nuzach, staroscach a wjeselach. Třo Rakečenjo běchmy tam hižo raz před pjeć lětami byli. Nětko móžachmy widzieć, kak wažne je, zo so wšitke projekty z radu a skutkom přewodžuju. Jenož tak móže so krute a swérne partnerstwo wuwiwać.

Doho trajaca suchota w južnym distrikcie Meru ma žałostne wuskutki. Wše proco-wanja tamnišich wobdylerow maja jenož snadny wuspěch, přetož najwažniši žiwjen-ski zakład, woda, na wjele městrach faluje. Cykownje pak móžachmy tola dobre wu-wice zwěścic. Wone je mózne, dokelž ludzó pola nas z krescanskeje zamołwitoscē staj-nje zaso wot swojego bohatstwa wotedawa-waja – ideelnje, materielnje a financialnje. Na wjele městrach su naše pjenježne dary trěbne k přeživjenju. Huscišo so nam praji, zo mějachu Afričenjo w běhu stawiznow přeco jenož z krescanami a z cyrkwi do-bre nazhonjenja. Před někak sto lětami započachu tam misionarojo Lipščanskeho misionstwa skutkować. Woni njenatvari-chu jenož misionske stacie a cyrkej, ale starachu so tež wo zarjadowanie šule a strowotnistwa. Tute tři stoły su solidny zaklad džensnišeho žiwjenja – cyrkej a krescanstwo, šula a kubłanje, mediciniske

zastaranje a wothladanje. Tele tři pola su tež čežišća našeje pomocy.

W Tansaniji su mnozy nawuknyli swoje žiwjenje wusmierić po bibliji. Jezus Chrystus je tam kruty wob-statk žiwjenja. Husto smy začuwali, kak dawa kres-canska wéra ludzom ze-pěru a dowěru, nadžiu a wěstotu. Zo su wosadni w Tansaniji žiwi z tuteje nje-wučerpajomneje mocy, tež moju wutrobu tu doma we łužicy z radoscą napjelnja. Hladajo na skoro njenasyntne konsumowe my-slenje w Němskej móžemy z teho nadžiju čerpać – nadžiju za nas. Njetrieba-my so wot materielnych wécow wobknježić dać, ale měli sej bóle wažić čłowjeske hódnoty kaž sprawnosć, sobučuće, zamołwitosć, skromnosć, džakownosć, lubosć k blišemu.

Zo bychu ludzó w Tansaniji scyla wěstu žiwjensku kwalitu docpěć mohli, trjbaja našu pomoc – z wutrobu a z rozumom. My w bohatej Němskej dyrbjeli bóle na to džiwać, zo njetriebamy přeco wšitko wob-sedžeć, štož so nam skići, ale zo so na to wobmjezujemy, štož k žiwjenju trjebamy. Město teho měli Tansaničanow podpěro-wać, zo bychu so kubłanske móžnosće w cyrkwi a šuli zdžerželi a polěpšili. Tam na příklad dóstawaja wšitke džeci, kiž do šule chodža, w šuli wšednje wobjed. Tuton pak so wot šulskich pjenjez njehodži wjace zaplaćic, dokelž so suchoty dla hižo štyri lěta doho lědma něšto žněje. Majs a buny dyrbja so za wysoke płaćizny kupić. Wot septembra 2005 so wot Budyskeho daro-wanskeho konta za 5 000 šulerjow šulska jědž płaći. Jědž za jedne džeco za jedyn

Biskop Paulo Akyo a Rakečanski farar Andreas Kecke poswiećištaj nowy wadowód, twarjeny z pjenježnych darow z Budyskeho cyrkwienskeho wobwoda.

měsac płaći jedyn euro. Na konče za šul-sku jědž je hač do móžnych přichodnych žnjow hišće 15 000 eurow trěbnych. Teho-dla prošu tež tu wutrobnje wo to, zo bychu mnozy mało dali, zo by so wjele docpělo. Tež wjetše dary su wězo witane. Přepoka-zać hodža so na deleka wozjewjene konto.

Poprawom su hišće dalše projekty trěb-ne. Tansaničenjo sej přeja, zo by so syro-townja natwariła. To je wopravdze nuzne, wšako wjele džeci žanych staršich wjac nima. Aids a malarija žadatej sej wjele woporow. Syroti njesmeli sebi samym pře-wostajene wostać.

Njech su nam naši bratřa a naše sotry w Tansaniji naležnosć wutroby po Jezuso-wych słowach: „Štož sće scinili jednemu z mojich najmjeńšich bratrow, to sće mi scinili.“ (Matej 25,40) **Anne Simonowa**

Dary: Kirchenbezirk Bautzen / Tansania

- Konto: 1 000 011 557 • KSpK Bautzen
- BLZ 855 500 00

Impresje z Tansanije: Rakečanka ze swojimi nowymi přećelemi (naļeo); wot němskeho inženjera natwarjena moderna cyrkej, kž so zdobom jako Montessorijowa pěstowarnja wuživa (srjedža); wučer a farar w šulskej rjadowni

Foto: privatne

Powěśće

Hodžij. Lětsa swjeći Hodžij swój tysaclětny jubilej. Z tudyšeje wosady a z jeje Božeho domu je w běhu lěstotkow prudžilo wjèle žohnowanja do Serbow. Džensa je tu serbske žiwjenje nimale dowuklinčało. Składnostnje jubileja pak su Serbjia lětsa dwojce do Hodžija prošeni: na serbski džen 18. meje a na serbski cyrkwienski džen 1. a 2. julija.

Boži dom w Hodžiju je maćerna cyrkej wšich wokolnych serbskich katolskich a ewangelskich wosadow. Też na woponu gmejny (naprawo) a na sigeńce tysaclětnego jubileja je wón zwobraznjeny.

Choéebuz. Pod nawodom fararja Helmuta Hupaca wuradžowachu čloñojo Spěchowanskeho towarzystwa za serbsku rěč w cyrkvi a někotři hoscó dnja 24. februara w Serbskim muzeju w Choéebuzu hromadže z jednačelku Ludoweho nakladnistwa Domowina Marku Maćijowej a lektorku dr. Irenu Šerakowej wo wudaču nowych delnjoserbskich spěwarskich. Spěwarske maja hišće lětsa wuńć a budu wuhotowane z notami a z kérlušemi we ťaónskim a ťwabachskim pismje.

Łaz. Spěchowanske towarzystwo Doma Zejlerja a Smolerja je njedawno wudało dwurěčnu knižku wo Janu Hajęšu (1873–1960), kotryž bě w swojim času daloko přez mjezy Łazowskeje wosady znaty jako překupc, serbski prôcowar a swérny křesčan. Knižka je wušla w rjedze wo wuznamnych Łazowskich wosobinach, w kotrejž przedstajichu so mjez druhim hižo farar Zejler, farar Malink a ludowa basnjerka Hańza Budarjowa.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawačeje: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kérchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarzystwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen. **Zamówitwa redaktorka:** Trudlo Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBöh@gmx.de). **Čišć:** MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc

Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšerjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarzystwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadža měsačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonenment płaći 8 €.

Budyšin. Na wopyče we Łužicy přebywaštaj w měrcu mandželskaj Sandra a Raymond Matt hijetzc z Texasa. Hižo wjackson wopytaštaj domiznu swojich serbskich předownikow, posledni raz před dwémaj lětomaj, hdýž wobdželištaj so na konferency k 150lětnemu jubilej wupućowanja Serbow we Wukrančicach. Tehdy składowaštaj tež nahladny pjenježny dar za wobnowjenje serbskeho Lutheroweho pomnika we Wětrowje. Při swojim lětušim wopyče chcyštaj wosebje serbske dojutrowne wašnja zezać a wopytaštaj mjez druhim wki jutrownych jejkow w Serbskim domje a jutrownu wustajeńcu w Serbskim muzeju. Wobaj staj člonaj serbskeho towarzystwa w texaskim Serbinje.

Poršicy. Wot 19. do 26. měrca přewjedze so w tudyšeje wosadze ewangelizacija ProChrist. Na wosom wječorach je so z pomocu satelita live-program pod heslom „Dwělować a so džiwać“ ze znaty fararjom Ulrichom Parzanyjom z Olympiskeje hale z Mnichowa do Poršiskeje cyrkwy přenjest. Za to bě wosada cyrkej swjedzense wupyšla a so wo wotpowědny wobłukowy program postarała. Na akcji ProChrist wobdželi so lětsa 1 250 wsow a městow we wjaczych krajach Evropy. W Budyskim wokrje su bě to nimo Poršiskeje hišće Załomska wosada.

Dary

W februaru je so dariło za Pomhaj Bóh 50 eurow, 36 eurow, 20 eurow a dwojce 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před sto lětami, 2.4.1906, zemrě w Rakecach farar na wuslužbje Julius Herman Gölč. Narodil bě so 1831 w Dubom jako syn knježeho šosarja. Wón wotrosće w Barče, hdžež bě jeho nan potom z inspektorem, wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju w Lipsku. Po třoch lětach wučerjenja w Lipsku a w Budyšinje sta so 1862 z fararjom w Rakecach a wosta to štyrceči lět. Z gymnazialnego časa sem je farar Gölč we wšelakich serbskich towarzystwach sobu skutkował. 1847 slúšeše k sobuzałožerjam Maćicy Serbskeje a bě při jeje połstalětnym jubileju jedyn mjez džesač złotymi jubilarami, kotrejž so tehdy čestne sobustawstwo spožči. Tehoruńja bě sobuzałožer a čestny sobustaw Rakečanského serbskeho towarzystwa „Lipa“, w kotrejž tež huscišo přednošowaše. Wón bě „muž bjez poroka a faša“ a we wosadze nimoměry wobłubowany. Wšelake je tu wuskutkował: 1868 generalne wobnowjenje cyrkwy, 1874 leće nowych zwonow pola Gruhlec lijernje w Małym Wjelkowje, 1883 zarjadowanje noweho pohrebnišča, 1898 zatwar nowych piščelow. 1902 poda so na wuměnk a jeho syn z přenjeho mandželstwa bu jeho nasléđnik w Rakečanskim zastojnstwie. Hdýž farar Gölč zemrě, dosta sej najwyšeje chwaby: „Lěpje hač je so njebočički wo swoju wosadu staral, njemože so najswěrniši nan wo swoju swojbou starac.“

Přeprošujemy

01.04. sobota

14.00 kemše z Božim wotkazanjom we Wjerecach (sup. Malink), po tym zetkanje w Lutherowym domje

02.04. Judika

10.00 kemše w Budyšinje na Michałskej farje z kemšemi za džěći (sup. Malink)
12.00 nutrność w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

09.04. Palmarum – bołmončka

14.30 wosadne popołdnje w Slepom (sup. Malink)

14.04. čichi pjatk

09.00 kemše z Božim wotkazanjom w Rakęcach (sup. Malink)
12.00 nutrność w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
14.30 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)

17.04. 2. džen jutrow

12.00 nutrność w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

25.04. wutora

19.30 bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje

26.04. srjeda

14.00 wosadne popołdnje pola Kowarjec we Wuježku pola Wosporka (sup. Malink)

03.05. srjeda

14.00 wosadne popołdnje w Minakale (sup. Malink)

07.05. Jubilate

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
12.00 nutrność w serbskim rozhłosu (sup. Malink)